

Полотнянко Оксана Володимирівна ,

студентка напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету, м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: Заборовський В. П.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БІРЖОВОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

Біржова торгівля є універсальним механізмом ринкової організації, масштабом використання якого можна вимірювати стан розвитку економіки країни. Основні правові норми і принципи, на яких ґрунтується біржова торгівля, не зазнали суттєвих змін протягом усього періоду новітньої історії людства. Змінювалися і продовжують змінюватися лише форми її провадження, пов'язані з глобальною економічною інтеграцією, фінансовим інжинірингом, невинним прогресом інформаційних технологій та засобів ділової комунікації.

Становлення біржової торгівлі в Україні відбувалося на тлі радикальної економічної реформи, яка започаткувалася ще у 1991 році. Саме в цьому році були прийняті Закони України „Про цінні папери і фондову біржу”, „Про товарну біржу” і невдовзі були зареєстровані перші вітчизняні біржі[1].

Склалася ситуація, коли загальне зростання обсягів торгівлі на ринках цінних паперів не позначилося на динаміці обсягів біржової торгівлі (у відносних показниках). В Україні діють 8 фондових бірж та дві торговельно-інформаційні системи (ТІС) позабіржового ринку, лише одна з яких (ПФТС) звітує про значну активність учасників. На товарному ринку теж започаткувалися негативні тенденції, які щороку поглиблюються, руйнуючи біржову торгівлю[2].

В Україні протягом 14 років утримується ситуація, яка характеризується повним домінуванням позабіржового ринку, недостатньою кількістю інвестиційно привабливих цінних паперів, що знаходяться в обігу, та як наслідок – низькою ліквідністю біржових ринків. На загальному фоні зростання торгового обороту всього ринку цінних паперів України з 1999 року більш ніж у 12 разів спостерігалася чітка тенденція щодо значного скорочення обсягів біржового ринку та його невисокої частки в загальному торговому обороті ринків цінних паперів.

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку ввела у обіг так званий інтегральний індекс українського фондового ринку, який розраховується за даними звітності торговців цінними паперами. Однак, внаслідок того, що інтегральний індекс та подібні до нього індекси розраховуються в основному за даними щоквартальної або річної звітності торговців, вони не придатні для оперативного інформування учасників ринків цінних паперів[5].

Сучасний стан біржової торгівлі свідчить, що вона потребує структурної перебудови, суттєвої технологічної модернізації, адаптації до правових норм європейського законодавства та впровадження кращої практики функціонування аналогічних систем на світових ринках. Тенденції розвитку світових фінансових та організованих товарних ринків свідчать, що біржі як інституції, що управляють регульованими секторами цих ринків, зміцнили свої позиції. Це сталося завдяки процесу консолідації бірж (який підвищує конкурентоздатність новоутворених конгломератів) і універсалізації їх

діяльності. Сьогодні біржі від вузької спеціалізації (подекуди з організації і управління ринком лише одного виду фінансового інструменту чи товару/сировини, щодо яких хеджуються цінові ризики), перейшли до багатопрофільності, об'єднуючи учасників, які прагнуть до присутності на різних ринках водночас. Головною ознакою привабливості регульованих ринків під одним „дахом” є їх ліквідність й мінімальні фінансові ризики[4].

Сучасну біржову торгівлю в Україні процеси консолідації та універсалізації не зачепили, що спричиняє низьку ліквідність біржових ринків і відсутність необхідних для їх розвитку ресурсів. Конкурентну боротьбу виграють ті, хто має менш жорсткі правила і „гнучкіший” етичний кодекс. Це треба змінювати на рівні державної політики, формуючи національну біржову систему[3].

Під національною системою біржової торгівлі треба розуміти сформовану через процес горизонтальної або вертикальної консолідації бірж біржову індустрію. Ця індустрія має встановити зв'язок між сектором економіки і фінансовим, стимулювати науково-технічний прогрес і забезпечити реальним вигідне і надійне розміщення накопичень громадян.

Центральним ядром біржової індустрії мають стати універсальні національні біржі. Цей статус може отримати біржа, зареєстрована відповідно до законодавства як фондова або товарна за умов, що ця біржа:

- 1) є регульованим ринком, який об'єднує не менш ніж дві третини ліцензованих регулятором учасників;
- 2) здійснює (в разі реєстрації як фондова) лістинг для акціонерних товариств, що мають стратегічне значення для української економіки;
- 3) здатна виконувати державне замовлення (в разі реєстрації як фондова) на первинне розміщення та забезпечує вторинний обіг державних і муніципальних цінних паперів[5];

Список використаних джерел

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2007 року № 3480-ІУ із змінами та доповненнями. / - Офіційний сайт ВРУ <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Міжнародні товарні біржі. Техніка біржових операцій. Структура товарних бірж // упорядник Коротков В.В. – СПб, 2011, 210 с.
3. Маневич У.В Функції товарної біржі і основні напрямки біржової політики у умовах ринку/У.В. Маневич // Питання економіки. - 2009. - №10. С.12-16
4. Яковлев А.А. До становлення радянських товарних бірж / А.А. Яковлев // Економічні науки.- 2001.- № 11. С.21-25
5. Герчикова І. Міжнародні товарні біржі // Питання економіки. – 2011.- №7.С.19-21